

Сьогодні
08.10.2024

Основні способи словотворення. Префіксальний спосіб творення

Мета: ознайомити зі способами словотворення, удосконалювати вміння розбирати слова за будовою; визначати спосіб словотворення; розвивати зв'язне мовлення (усне та письмове) та творчі здібності; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, до традицій своєї країни.

Очікувані результати: учень/учениця називає способи словотворення; розбирає слова за будовою; визначає спосіб творення певного слова; розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого в усній та письмовій формі.

Сьогодні
08.10.2024

Організація класу

Встали, дітки, всі рівненько,
Посміхнулися гарненько,
Настрій на урок взяли
Й працювати почали.

Сьогодні
08.10.2024

Аутотренінг

Я – учень.

Я не боюся
висловити
свої думки.

Я –
особистість
творча.

Помилившись,
я міркую далі.

Я думаю,
аналізую.

Я хочу
багато знати.

Шукаю істину.

Я сьогодні буду
активним.

Сьогодні
08.10.2024

Повідомлення теми уроку

❖ Сьогодні на уроці ви
познайомитеся з основними
способами словотворення.
Навчитесь утворювати слова
префіксальним способом.

Сьогодні
08.10.2024

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
08.10.2024

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

Витребеньки –
забаганки.
Потреба –
необхідність.

*Словотвірні можливості нашої мови невичерпні (І. Ющук).
Найкраща пригода, що може статися з людиною, — це жити життям своєї мрії (О. Вінфрі).*

Прочитайте епіграф. Поясніть, як ви його розумієте.

1. Що таке словотворення?
2. Які слова називають твірними, а які — похідними?
3. Які значущі частини слова беруть участь у творенні нових слів?

Сьогодні
08.10.2024

Шукаємо відповіді на запитання:

1. Які способи словотворення є продуктивними в українській мові?
2. Чому мовознавці вважають невичерпними словотвірні можливості мови?

**Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.**

Сьогодні
08.10.2024

Ознайомтеся з таблицею. Доповніть її прикладами з довідки. Розкажіть про способи творення слів в українській мові

Спосіб	Як утворюється слово	Приклади
Префіксальний	за допомогою префіксів	праліс ← ліс
Суфіксальний	за допомогою суфіксів	лісок ← ліс
Префіксально-суфіксальний	за допомогою префікса і суфікса	підсніжник ← сніг
Безафіксний	відкидання від твірного слова префіксів, суфіксів і закінчення	перехід ← переходити

Сьогодні
08.10.2024

Ознайомтеся з таблицею. Доповніть її прикладами з довідки. Розкажіть про способи творення слів в українській мові

Спосіб	Як утворюється слово	Приклади
Складання основ (або слів)	поєднання двох і більше основ слова чи їх частин	Жовтогарячий ← жовтий, гарячий
Абревіація	з початкових складів або перших літер слів	США ← Сполучені Штати Америки
Перехід слів з однієї частини мови в іншу	слово втрачає деякі граматичні ознаки певної частини мови	молода — хто? (наречена); молода — яка? (жінка)

Довідка: снігопад, зелень, прибережний, осінній, привезти, недосяжний, черговий (програш), черговий (учень), МВФ.

Снігопад – складання основ/слів, зелень – безафіксний, прибережний – префіксально-суфіксальний, осінній – суфіксальний, привезти – префіксальний, недосяжний – префіксально-суфіксальний, черговий (програш), черговий (учень) – перехід слів з однієї частини мови в іншу, МВФ – аббревіація.

Порядок словотвірного розбору слова

1. Запишіть слово для розбору в початковій формі.
2. Установіть його лексичне значення, а на його основі знайдіть твірне слово, запишіть його.
3. Визначте спільну частину обох слів (твірну основу) та словотворчий засіб.
4. Установіть спосіб творення слова

Зразок: 1. Сумський. 2. Той, що розташований у Сумах. 3. Спільна частина — сум-, додається суфікс -ськ-. 4. Спосіб творення — суфіксальний.

Сьогодні
08.10.2024

Виконайте словотвірний розбір слів

Маринування, перехід, назавжди, учительська, прехитрий, надпотужний, НБУ, МЗС.

1. Маринування. 2. Процес збереження продуктів у маринаді. 3. Спільна частина — марин-, додаються суфікси -ув-, -анн-. 4. Спосіб творення — суфіксальний.

1. Перехід. 2. Дія за знач. переходити. 3. Спільна частина — хід-, усікається суфікс — -ти. 4. Спосіб творення — безафіксний.

Сьогодні
08.10.2024

Виконайте словотвірний розбір слів

Маринування, перехід, назавжди, учительська,
прехитрий, надпотужний, НБУ, МЗС.

1. Назавжди. 2. На все життя. 3. Спільна частина —
завжди, додається префікс — на-. 4. Спосіб творення
— префіксальний.

1. Учительська. 2. Прикметник до слова учитель. 3.
Спільна частина — учи-, додається суфікс — -тель-, -
ськ-. 4. Спосіб творення — суфіксальний.

Сьогодні
08.10.2024

Виконайте словотвірний розбір слів

Маринування, перехід, назавжди, учительська,
прехитрий, надпотужний, НБУ, МЗС.

1. Прехитрий. 2. Дуже хитрий. 3. Спільна частина — хитр-, додається префікс — пре-. 4. Спосіб творення — префіксальний.

1. Надпотужний. 2. Дуже потужний. 3. Спільна частина — потужн-, додається префікс — над-. 4. Спосіб творення — префіксальний.

Сьогодні
08.10.2024

Виконайте словотвірний розбір слів

Маринування, перехід, назавжди, учительська,
прехитрий, надпотужний, НБУ, МЗС.

1. НБУ. 2. Національний банк України. 3. Спосіб
творення — аббревіатура.

1. МЗС. 2. Міністерство закордонних справ. 3. Спосіб
творення — аббревіатура.

?

Яким способом утворилося слово
«переосмислення»: префіксальним
від іменника «осмислення» чи
суфіксальним від дієслова
«переосмислити»?

Сьогодні
08.10.2024

Прочитайте текст. Визначте його основну думку. Запропонуйте заголовок до нього. Визначте спосіб творення виділених слів

Усі люди мріють. Іноді про прості речі, а часом про те, що здається недосяжним. Якщо чітко сформулювати, чого хочеш, мрія стає ціллю.

Мрія: хочу побачити світ. Ціль: до тридцяти п'яти років об'їхати всі країни Європи і пожити в кожній два тижні.

Щоби мрія стала ціллю, треба чітко її сформулювати й визначити кроки, які до неї приведуть. Запиши їх і поміркуй: може, ці кроки варто розбити на ще дрібніші?

Можна намалювати ланцюжок за кількістю кроків і зафарбовувати кожен крок, коли він виконаний. Так буде помітний поступ, а це неабияк підбадьорює (З кн. « Чого не вчать у школі »).

Побачити – префіксальний.
Намалювати – префіксальний.
Ланцюжок – суфіксальний.
Зафарбовувати – префіксально-
суфіксальний.
Поступ – безафіксний.

**Розкажіть, яка найбільша ваша мрія.
Визначте кроки на шляху
до її здійснення. Запишіть усе, що
заважає вам здійснити її.**

Сьогодні
08.10.2024

Прочитайте текст. Розберіть за будовою виділені слова. Про яку роль префікса в ньому йдеться? У яких життєвих ситуаціях вам може знадобитися ця інформація? Складіть речення з двома ключовими словами тексту

Посміхаємось чи всміхаємося одне одному, зустрічаючись? Даруємо посмішку чи усмішку? Якими гарними епітетами не прихорошуймо посмішку, на ній лишатиметься знак того префікса (з лат.: «те, що прибите спереду»), знак її перебування в іншій, з негативною енергією, душевній сфері. Посмішка може стати чимось агресивним, грубим (посміховище, робити з когось посміх...). Їй більше пасують не вельми приємні епітети: крива, глузлива, холодна, іронічна, саркастична.

Сьогодні
08.10.2024

Прочитайте текст. Розберіть за будовою виділені слова. Про яку роль префікса в ньому йдеться? У яких життєвих ситуаціях вам може знадобитися ця інформація? Складіть речення з двома ключовими словами тексту

Інша річ — усмішка. З усмішки ніхто не зробить «усміховища», бо не можна взяти когось на усміх, бо все-таки мамина усмішка, та й Джокогда усміхається. Всміхається, а не посміхається природа — квітами, погожим небом, мерехтливим морем. Те префіксальне «по-» у цьому випадку якесь мовби нещире, поверхове (А. Содомора).

Як правильно сказати: «дівчина усміхнулася» чи «дівчина посміхнулася»? Чи можна насміхатися з когось?

Сьогодні
08.10.2024

Вправа «Мікрофон»

- Що нового ви дізналися сьогодні?
- Які почуття викликала у вас тема уроку?
- Чи на всі запитання ви одержали вичерпну відповідь?
- Що було найважливішим на уроці?
- Які питання теми найважливіші для вас? Чому?
- Назвіть 3-4 слова, що визначають суть цього уроку і ваші досягнення.

Сьогодні
08.10.2024

Рефлексія «Запитання від віртуального друга»

Якийсь кріндж.

Та найсовий урок!

Ну це повний треш ...

«OMG». Було сумно та не цікаво.

Засвоїв знання на «izi»!

Сьогодні
08.10.2024

Домашнє завдання

Виконайте подану вправу:

Сьогодні
08.10.2024

Утворіть за допомогою префіксів нові слова від поданих. Поясніть, якого значення префікси надають словам

роз- : писати, малювати, чистити, садити;
без-: відповідальний, хмарний, водний, грамотний, шумний;
пре-: високий, дорогий, хитрий, добрий, чудовий;
не-: красивий, легкий, правда, погано, важко.
пере- : підготовка, горіти, молоти, чистити, писати.